

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНІ ВИМІРИ РЕЛІГІЇ ТА РЕЛІГІЙНОСТІ

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2020/21
Семестр 6
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладачі: Андрій МЕЛЬНІКОВ

Пролонговано: на 2021/22 н.р. Засід. Черв. 31 09.2021 р.
(місяць, рік, день)
на 2021/22 н.р. Засід. Черв. 31 07.2021 р.
(місяць, рік, день)

КИЇВ – 2021

Розробник:
Андрій МЕЛЬНІКОВ, д-р соціол. наук, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

Олег МАЗУРИК

Протокол № 12 від «31» 08 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2021 року №1

Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г.

1. Мета дисципліни – сформувати знання про предмет, понятійний апарат, основні теоретичні напрямки соціологічного дослідження релігійних процесів і явищ; розглянути проблеми сучасного стану релігійності в Україні.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати специфіку соціологічного підходу до вивчення релігійності.*
2. *Вміти застосовувати для аналізу знання з соціологічної теорії, етносоціологічної проблематики та теорії соціальних змін.*
3. *Володіти навичками роботи з науковою літературою, підготовки наукових текстів і ведення наукової дискусії.*

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна спрямована на ознайомлення студентів з релігійними процесами і явищами в сучасному суспільстві. Особлива увага приділяється аналізу проблем сучасного стану релігії та релігійності в Україні. Отримані знання в подальшому можуть бути використані як для теоретичних, так і прикладних досліджень реального стану релігійної ситуації, критичного осмислення сучасних релігійних процесів в Україні, що забезпечуватиме поглиблення знань щодо релігійних процесів сьогодення, їх здатності забезпечувати консолідацію суспільства.

4. Завдання (навчальні цілі).

- введення студентів у коло емпіричних та теоретичних проблем, що розкривають зміст понять «релігійність» і «релігія»;
- опрацювання понятійно-категоріального апарату та методологічних підходів щодо вивчення проблем релігійності в сучасному українському суспільстві;
- визначення форм релігійності в сучасному суспільстві;
- ознайомлення з основними сучасними тенденціями розвитку релігійності в українському суспільстві;
- визначення особливостей прояву релігійних процесів в контексті сучасних трансформаційних процесів.

Це спрямовано на формування наступних компетентностей:

- СК10. Здатність здійснювати соціологічний аналіз соціальних структур і процесів на мікро, мезо- та макрорівні;
- СК16. Здатність аналізувати прояви соціокультурного розмаїття суспільства, причини і наслідки соціальних проблем, соціологічно обґрунтовувати способи їх регулювання.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4.автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	знати характеристику основних теоретичних парадигм, що розкривають зміст поняття «релігійність»	лекції, практичні, самостійна робота	групова та індивідуальна робота, контрольні роботи	10
1.2	знати основні форми релігійності в сучасному суспільстві	лекції, практичні, самостійна робота	групова та індивідуальна робота, контрольні роботи	10
1.3	зміст концепції дослідження релігійності в контексті сучасних суспільних трансформацій	лекції, практичні, самостійна робота	групова та індивідуальна робота, контрольні роботи	20
2.1	аналізувати зміни в функціонуванні релігійності в українському суспільстві	лекції, практичні, самостійна робота	групова та індивідуальна робота, контрольні роботи, індивідуальне дослідне завдання	20

2.2	виявляти та аналізувати тенденції розвитку релігійності в Україні	лекції, практичні, самостійна робота	групова та індивідуальна робота, контрольні роботи, індивідуальне дослідне завдання	10
3.1	демонструвати навички аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами	практичні	групова та індивідуальна робота	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1
	Програмні результати навчання (назва)					
PH08. Обґрунтувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.	+	+	+			+
PH20. Володіти навичками соціологічного аналізу соціальних проблем та соціологічного обґрунтування рішень їхнього регулювання.	+			+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Групова та індивідуальна робота, PH 1.1, PH 1.2, PH 1.3, PH 2.1, PH 2.2, PH 3.1. – макс. **40 балів/мін. 24 балів.**
2. Контрольні роботи, PH 1.1., PH 1.2, PH 1.3, PH 2.1., PH 2.2. – макс. **10 балів/мін. 6 балів** (2 контрольні роботи по 5 максимальних або 3 мінімальні бали кожно)
3. Індивідуальне дослідне завдання, PH 2.1, PH 2.2. – макс. **10 балів/мін. 6 балів.**

Підсумкове оцінювання: іспит (PH 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.1) – максимум 40 балів, мінімум 24 бали.

Умови допуску до іспиту: підсумковий семестровий бал не нижче 36 на основі виконання перелічених форм семестрової роботи з оцінками не нижче мінімальних за конкретні форми роботи. Студенти, мають обов'язково відправити пропуски лекційних та практичних занять в усній та/або письмовій формі за поставленими на занятті питаннями/практичними завданнями не пізніше 2-х тижнів після пропущеного заняття.

7.2 Організація оцінювання:

1. Контрольна робота 1 з тем 1–3 проводиться на практичному занятті з теми 3.
2. Контрольна робота 2 з тем 4-5 проводиться на практичному занятті з теми 5.
3. Групова та індивідуальна робота виконується і оцінюється на практичних заняттях із тем 1–5 протягом семестру, бали накопичуються.
4. Індивідуальне дослідне завдання виконується в рамках самостійної роботи і презентується на практичних заняттях із тем 4-5.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ теми	Назви теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні	Самостійна робота
1. Теорії релігії та релігійності в соціології				
1.	Класичні та сучасні підходи до розуміння релігії в соціології	6	6	12
2.	Релігійність: соціологічний аналіз. Нові форми релігійності	4	8	12
3.	Контрпроцеси секуляризації та сакралізації	6	6	12
2. Тенденції зміни релігійно-конфесійних відносин в сучасних суспільствах				
4.	Типи релігійних організацій та особливості релігійності. Релігійні рухи та релігійні розколи.	4	8	12
5.	Релігія в громадянському суспільстві. Релігія та держава	6	6	12
ВСЬОГО		26	34	60

Загальний обсяг **120 год.** в тому числі:

Лекції – **26 год.**

Практичні – **34 год.**

Самостійна робота - **60 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Докаш, В. 2010. *Соціологія релігії: навч. посібник*. Чернівці: ЧНУ. С. 10-136.
2. Казанова, Х. 2019. *Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація*. Львів: УКУ. С. 11-83.
3. Паращевін, М. 2017. *Релігія в Україні: траєкторія інституційних змін*. Київ: ІС НАНУ. С. 4-135.
4. Пірсн, М. 2008. *Соціологія релігії: Підручник*. К.: Персонал. С. 3-225.

Додаткові:

1. Аза, Л. 2010. Етнічні субкультури: механізми відтворення. *Субкультурна варіативність українського соціуму*. К.: ІС НАНУ. С. 127-145.
2. Аза, Л. 2014. Медійна репрезентація етнічності. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*, 1, 6-14.
3. Аза, Л. 2017. Парадигмальність інтерпретації феномену етнічності. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*, 1, 26-32.
4. Іванкова-Шешок, О. 2011. Соціологія релігії у пошуках теоретико-методологічних орієнтирів: український контекст. *Українське релігієзнавство*, 4, 5-13.
5. Паращевін, М. 2004. *Інтегративна роль релігії: історико-соціологічний нарис*. К.: ІС НАНУ. 152 с.
6. Паращевін, М. 2009. *Релігія та релігійність в Україні*. К.: ІС НАНУ. 68 с.
7. Ammerman, N. 2006. *Everyday Religion*. New York: Oxford University Press. Pp. 3-20.
8. Cranney S. 2013. Do People Who Believe in God Report More Meaning in Their Lives? The Existential Effects of Belief. *Journal for the Scientific Study of Religion*, Vol. 52 (3), 638-646.
9. Fenn, R. 2009. *Key Thinkers in the Sociology of Religion*. London: Bloomsbury. Pp. 1-15.
10. Furseth, I., Repstad, P. 2016. *An Introduction to the Sociology of Religion: Classical and Contemporary Perspectives*. Aldershot, UK: Taylor & Francis. Pp. 3-14.
11. Day, A. 2020. *Sociology of Religion. Overview and Analysis of Contemporary Religion*. London: Routledge. Pp. 1-55.

10. Додаткові ресурси:

1. Association for the Sociology of Religion <https://www.sociologyofreligion.com/>
2. American Sociological Association <http://www.asanet.org/>
3. European Sociological Association <http://www.europeansociology.org/>
4. International Sociological Association <http://www.isa-sociology.org/>
5. Journal for the Scientific Study of Religion <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14685906>
6. Religion (the journal) <https://www.tandfonline.com/toc/rrel20/current>
7. The Religious studies project <https://www.religiousstudiesproject.com/>
8. Substantive Religion and the Functionalist Sacred (podcast) <https://www.religiousstudiesproject.com/podcast/jay-demerath-on/>